

ฝีดาษลิง ติดจากคนสู่คน จริงหรือไม่

ศ.พญ. กุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยคลินิก

สาขาวิชาโรคติดเชื้อ ภาควิชาภูมิโรคศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

กระแสโรคฝีดาษลิงขณะนี้อยู่ในความสนใจของผู้คนทั่วโลก โดยที่พบผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นต่อเนื่องนอกจากแอฟริกาแล้ว ๒๓ ประเทศ อีกทั้งองค์การอนามัยโลก หรือ WHO ระบุว่า โรคฝีดาษลิงยังถือว่ามีความเสี่ยงระดับปานกลางต่อสาธารณสุขของโลก

ฝีดาษลิง หรือ ฝีดาษวานร เกิดจากไวรัสตระกูลเดียวกับโรคฝีดาษคน เชื้อไวรัสนี้สามารถทำให้เกิดโรคได้กับสัตว์หลายชนิด เช่น กระจง หนู กระจง กระรอก เป็นต้น ซึ่งน่าจะเป็นพาหะหลักของการนำเชื้อไวรัสเข้าสู่คน

โรคฝีดาษคน (โรคไข้ทรพิษ) ได้มีการถูกกำจัดจากโลกนานแล้ว แต่อาการของโรคฝีดาษลิงจะคล้ายคลึงกับอาการของโรคฝีดาษคน โดยโรคฝีดาษลิง มีระยะฟักตัวประมาณ ๕-๑๓ วัน หลังจากที่ได้รับเชื้อแล้ว มักจะมีอาการมีไข้ อ่อนเพลีย ต่อมน้ำเหลืองโต และหลังจากนั้นจะมีตุ่มขึ้นตามร่างกาย โดยตุ่มในระยะแรกเป็นตุ่มคล้ายขุยกัด หลังจากนั้นจะพัฒนาเป็นตุ่มใสคล้ายอีสุกอีใส แต่มันจะหนากว่า ตุ่มจะใหญ่กว่า และมีจำนวนมากกว่า หลังจากนั้น ตุ่มน้ำจะกลายเป็นตุ่มหนอง ประมาณ ๑ สัปดาห์ ตุ่มเหล่านั้นก็จะเปื่อยแตกสะเก็ดแล้วหาย ส่วนใหญ่จะมีอาการอยู่ประมาณ ๒-๓ สัปดาห์ หลังจากนั้นก็จะหายเอง

โรคฝีดาษลิงจะมีอาการเบากว่า และอัตราการเสียชีวิตน้อยกว่า ๕ % ของผู้ป่วยโรคฝีดาษคน โดยผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต คือ ผู้ที่มีร่างกายไม่แข็งแรง มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง เหล่านี้ เป็นต้น ผู้ที่เสี่ยงจะติดเชื้อมักจะเป็นผู้ที่สัมผัสกับสัตว์โดยตรง

การระบาดในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า มีการติดเชื้อจาก “คนสู่คน” นอกจากนี้ยังมีการติดเชื้อเป็นกลุ่มชายรักชาย เกิดได้จากการสัมผัสโดยตรงที่ผิวหนังบริเวณที่มีตุ่ม ผื่น หรือจากการ ไอ จาม จากละอองฝอยของทางเดินหายใจ ก็สามารถแพร่เชื้อได้ จึงทำให้ผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ที่เป็น ซึ่งมีอาการเพียงเล็กน้อย จำนวนตุ่มไม่มาก ไม่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นฝีดาษลิง แล้วไปสัมผัสใกล้ชิดกับผู้อื่นต่อ ทำให้เกิดการแพร่เชื้อไปยังผู้อื่นได้

สำหรับในประเทศไทย ยังไม่มีโรคนี้เกิดขึ้น แต่เนื่องจากในประเทศมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้องมีมาตรการตรวจจับ หากเดินทางกลับจากประเทศที่เป็นเขตติดโรค ต้องทำการคัดกรองและเฝ้าระวังอาการจนครบ ๒๑ วัน เพื่อป้องกันการระบาด

โดยปกติแล้ว ฝีดาษลิงจะมีการแพร่เชื้อได้ไม่เร็วมากนัก หากปฏิบัติตามดังนี้

๑. ไม่สัมผัสกับสัตว์ตระกูลฟันแทะ โดยเฉพาะสัตว์ที่นำเข้ามาจากทวีปแอฟริกา
๒. ระมัดระวังการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ที่มีความเสี่ยงจะติดเชื้อ
๓. หากมีอาการและสงสัยว่าตนเองติดเชื้อฝีดาษลิง ให้รีบพบแพทย์ทันที

ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนที่ป้องกันฝีดาษลิงโดยตรง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เกิดก่อนปี พ.ศ. ๒๕๒๓ จะได้รับการปลูกฝีเพื่อป้องกันโรคฝีดาษคน สามารถป้องกันโรคฝีดาษลิงได้

มาตรการจากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สำหรับการป้องกันโรคฝีดาษลิง

๑. กรณีที่เดินทางกลับจากประเทศที่เป็นเขตติดโรค ต้องทำการคัดกรองและเฝ้าระวังอาการจนครบ ๒๑ วัน หากมีอาการเจ็บป่วยให้รีบพบแพทย์ทันที

๒. ไม่นำสัตว์ป่ามาเลี้ยง หรือนำเข้าสัตว์จากต่างประเทศโดยไม่มีการคัดกรอง และทำการแยกกักเพื่อมิให้ผู้ป่วยมีการแพร่กระจายเชื้อ

๓. หลีกเลี่ยงสัมผัสโดยตรงกับเลือด สารคัดหลั่ง หรือตุ่มหนองของสัตว์ที่ติดเชื้อหรือสัตว์ป่า

๔. หลีกเลี่ยงการกินเนื้อสัตว์ที่ปรุงสุกไม่เพียงพอ

๕. หมั่นล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ เมื่อสัมผัสกับสัตว์หรือผู้ที่ติดเชื้อ

แหล่งที่มาของข้อมูล: <https://www.si.mahidol.ac.th/sidoctor/e-pl/article/detail.asp?id=๑๕๐๗>

สืบค้นข้อมูลวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๕